

Malmö stad

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum: 2026-04-20

Vår referens:

Danijel Randau Stadsjurist

Epost:

danijel.randau@malmo.se

Diarienummer:

MN-2026-3374

Klimat- och näringslivsdepartementets remiss – Förslag till författningsändringar till följd av EU:s reviderade avloppsvattendirektiv

Sammanfattning

Förslagen medför en omfattande omställning av den kommunala tillsynen, från regelstyrd kontroll till strategiska och systemövergripande bedömningar, vilket ställer ökade krav på kompetens och resurser. En rättssäker och likvärdig tillämpning förutsätter tydlig nationell tillsynsvägledning och klara ansvarsförhållanden mellan berörda aktörer. Förslagen innebär även ett långsiktigt ökat tillsynsbehov som riskerar att påverka annan tillsyn om inte resurser tillförs. Finansieringen av kvartär rening bedöms behöva ses över för att säkerställa proportionalitet, särskilt i fråga om läkemedel. Förslagen bedöms i huvudsak positiva, men kräver fortsatt beredning i dessa delar.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2026-04-20
- Förslag till yttrande, daterat 2026-04-20
- Förslag till författningsändringar till följd av EU:s reviderade avloppsvattendirektiv

Beslutsplanering

Miljönämnden 2026-05-21

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt Naturvårdsverkets utredning med förslag till ändringar i lagar och förordningar till följd av EU:s reviderade avloppsvattendirektiv till miljönämnden för yttrande.

EU:s reviderade avloppsvattendirektiv (EU 2024/3019) syftar till att skärpa och modernisera reglerna för avloppsrening för bättre skydd av miljö, klimat och människors hälsa.

Direktivets innehåll har analyserats och förslag till ändringar i författningar har tagits fram för att Sverige ska kunna införa EU:s nya avloppsregler på ett fungerande och effektivt sätt.

Konsekvensbeskrivning

För miljöförvaltningen innebär författningsförslagen ett utökat och mer komplext tillsynsansvar. Antalet tillsynsobjekt och behovet av kontroll, uppföljning och granskning kan förväntas öka, samtidigt som kraven på avloppsrening ställer högre krav på såväl teknisk som juridisk kompetens. Förvaltningen behöver anpassa sina arbetssätt, hantera en ökad administrativ belastning och utveckla samverkan med länsstyrelser, VA-huvudmän och centrala myndigheter för att säkerställa att tillsyn och rapportering sker i enlighet med de nya reglerna.

Kommunala tillsyns-, kontroll- och uppföljningsuppgifter enligt reviderad avloppsvattenreglering:

Tillsyn över nya krav på rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Kommunens miljöförvaltning ska utöva tillsyn över efterlevnaden av de nya materiella reningskrav som införs genom den föreslagna avloppsvattenregleringen.

Föreslagen reglering: Ny förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (föreslagen).

Tillsyn över ett utvidgat tillämpningsområde

Tillsynen ska omfatta fler avloppsanläggningar till följd av att tillämpningsområdet för regleringen utvidgas i jämförelse med gällande rätt.

Föreslagen reglering: Ny och ändrad reglering om tillämpningsområde enligt förslag till genomförande av det reviderade avloppsvattendirektivet.

Tillsyn av icke-hushållspillvatten som leds till allmän VA-anläggning

Kommunen ska utöva tillsyn över efterlevnaden av nya krav och villkor när icke-hushållspillvatten leds till allmän VA-anläggning.

Föreslagen reglering: Nya bestämmelser i 22 kap. miljöbalken om uppgifter, bedömning och villkor vid anslutning av icke-hushållspillvatten till allmän VA-anläggning.

Kontroll av provtagning, övervakning och dokumentation

Tillsynen ska omfatta efterlevnaden av nya krav på provtagning, övervakning och dokumentation av avloppsvattenrening.

Föreslagen reglering: Ny förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse med kompletterande kontroll- och övervakningskrav.

Tillsyn med koppling till producentansvar för avancerad rening

Miljöförvaltningen ska i relevanta tillsynsärenden beakta och följa upp efterlevnaden av den nya producentansvarsregleringen.

Föreslagen reglering: Ny förordning om producentansvar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Tillämpning av nya sanktionsbestämmelser

Kommunen ska tillämpa nya eller ändrade sanktionsbestämmelser vid överträdelser av avloppsvattenregleringen.

Föreslagen reglering: Föreslagna ändringar i förordningen om miljöskaktionsavgifter.

Uppgiftslämnande för nationell och EU-rapportering

Kommunens miljöförvaltning ska, inom ramen för sin tillsyn, tillhandahålla de uppgifter som behövs för att nationellt ansvarig myndighet ska kunna fullgöra sina uppgifter om uppföljning och rapportering enligt avloppsvattenregleringen.

Föreslagen reglering: Bestämmelser om uppgiftslämnande och informationsöverföring i den föreslagna förordningen om avloppsvatten från tätbebyggelse.

Risk- och klassningsbaserad tillsyn

Tillsynens inriktning och omfattning ska anpassas utifrån nya klassificeringar av recipientkänslighet och reningsnivåer.

Föreslagen reglering: Bestämmelser om klassificering och differentierade reningskrav enligt föreslagen avloppsvattenreglering och följdändringar i vattenförvaltningsregelverket.

Sammantaget kan förslagen förväntas öka arbetsbördan genom fler ärenden, mer avancerade bedömningar samt ökade krav på kompetens, administration och samverkan. Det kan vara svårt för framförallt mindre kommuner att sörja för den kompetens som krävs. Detta behöver särskilt beaktas för att säkerställa att utökade tillsynskrav inte medför undanträngning av annan tillsyn enligt miljöbalken. Förslaget innebär ett utökat ansvar och utvidgade arbetsuppgifter för kommuner, vilket sammantaget medför ökade kostnader. För ett ändamålsenligt och rättssäkert genomförande krävs att de utökade åtagandena omfattas av full kostnadstäckning.

Miljöförvaltningens bedömning

De föreslagna författningsändringarna innebär tillsammans en genomgripande och strukturell omställning av den kommunala tillsynsrollen. Tillsynsuppdraget förskjuts från att vara objekt- och regelstyrt till att i betydande omfattning

omfatta strategiska och systemövergripande bedömningar. Detta innefattar granskning av långsiktiga planer, risk- och behovsanalyser samt prövningar av proportionalitet och teknisk genomförbarhet. Förändringen innebär ett väsentligt mer komplext och kunskapsintensivt tillsynsuppdrag än enligt nuvarande regelverk och medför ökade och nya krav på kommunernas samlade kompetens, särskilt avseende juridisk analys, teknisk förståelse och förmåga att genomföra samlade och väl avvägda intresseavvägningar.

Tydlig, enhetlig och samordnad nationell tillsynsvägledning framstår som en förutsättning för att regelverket ska kunna tillämpas rättssäkert och likvärdigt i samband med det nationella genomförandet. Regelverket tillmäter bedömningar av oproportionerliga kostnader, teknisk genomförbarhet samt frågan om när ett motsvarande skydd för miljö och människors hälsa uppnås en central betydelse, samtidigt som dessa bedömningar överläts till tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet. Utan gemensamma och tydligt angivna bedömningsgrunder föreligger en påtaglig risk för varierande rättstillämpning mellan kommuner, vilket inte är förenligt med kraven på rättssäkerhet och likvärdig tillsyn.

Även om ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer i vissa avseenden har tydliggjorts kvarstår behovet av ytterligare klargöranden. Detta gäller särskilt gränsdragningen mellan den kommunala tillsynsmyndigheten och VA-huvudmannen, mellan tillsynen av avloppsreningsverk och tillsynen av anslutna verksamheter som släpper ut icke-hushållsspillvatten, samt mellan kommunal tillsyn och länsstyrelsens respektive andra statliga myndigheters ansvar. Om dessa gränsdragningar inte tydliggörs finns risk för både dubbel tillsyn och bristande ansvarsklarhet, vilket kan försvåra ett effektivt genomförande och leda till ökad administrativ belastning för berörda aktörer. Frågorna bör därför ges särskild uppmärksamhet i den fortsatta beredningen och omhändertas genom kommande nationell vägledning.

Förslagen innebär vidare ett utökat tillsynsbehov genom att antalet tillsynsobjekt ökar och genom mer omfattande krav på uppföljning, rapportering och bedömningar. Vid genomförandet bör därför konsekvenserna för den kommunala tillsynsverksamheten särskilt beaktas inom ramen för de samlade konsekvensbedömningarna, så att reformen inte medför att annan tillsyn enligt miljöbalken trängs undan till följd av resursbrist.

Avloppsplaner ges en central roll som verktyg för planering och genomförande av åtgärder. Samtidigt innebär kraven på framtagande och uppdatering av sådana planer ett betydande åtagande för kommunerna. För att undvika oklarheter kring planernas rättsliga ställning och praktiska tillämpning är det av vikt att tydliggöra tillsynsmyndighetens roll i förhållande till avloppsplanerna samt hur dessa ska beaktas vid tillsyns- och prövningsärenden.

Vidare kan konstateras att begreppet avloppssystem behöver förtydligas i förhållande till dagvatten inom avloppsdirektivets tillämpningsområde. För att den kommunala tillsynen ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt är det av stor betydelse att det klart framgår när dagvatten från ledningsnät eller dagvattendammar omfattas av direktivets reglering och när sådant dagvatten faller utanför tillämpningsområdet. Avsaknad av tydlig vägledning riskerar att leda till skiftande tillämpning och rättslig osäkerhet, särskilt i gränslandet mellan avloppsreglering, dagvattenhantering och vattenverksamhet.

När det gäller finansieringen av kvartär rening införs ett producentansvar för humanläkemedel och kosmetika för att minska utsläpp av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara ämnen till vattenmiljön. Utbyggnad av sådan rening är ur miljösynpunkt angelägen. De föreslagna finansieringslösningarna innebär emellertid att kostnadsansvaret i huvudsak läggs på producenter av läkemedel och kosmetika, trots väsentliga skillnader mellan dessa produktkategorier. Till skillnad från kosmetika utgör läkemedel en samhällsnödvändighet av stor betydelse för hälso- och sjukvården och för befolkningens grundläggande behov. Ett kostnadsansvar som leder till ökade priser eller påverkar tillgången till läkemedel riskerar därmed att få konsekvenser som sträcker sig bortom miljöområdet.

Även om principen om att förorenaren betalar är grundläggande i miljöbalken förutsätter dess tillämpning att ansvarsfördelningen är proportionerlig och ändamålsenlig. När det gäller läkemedel bör särskilt beaktas att utsläppen till stor del är en följd av användning i samhället, där efterfrågan styrs av medicinska behov snarare än konsumtionsval, samtidigt som tillverkningsledet redan i dag omfattas av omfattande reglering. Det finns skäl att överväga om ett fullt producentfinansierat ansvar för utbyggnaden av kvartär rening är proportionerligt i förhållande till syftet, inom ramen för direktivets genomförande, särskilt i fråga om läkemedel. En kombinerad finansieringsmodell, där producentansvaret kompletteras med exempelvis justeringar av VA-taxan och ett statligt ansvar, skulle kunna bidra till att uppnå miljöskyddsmålen utan att riskera negativa effekter för tillgången till samhällsviktiga läkemedel. Vid den fortsatta beredningen bör därför miljönytta, proportionalitet och konsekvenser för läkemedelsförsörjningen bedömas samlat.

Förslagen innebär vidare att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska granska verksamheter som leder icke-hushållsspillvatten till allmän VA-anläggning och vid behov justera villkor eller försiktighetsmått. Granskning ska även kunna initieras när kontroller vid avloppsreningsverk visar att en verksamhet bidrar med föroreningar av betydelse. Detta bedöms stärka kopplingen mellan

verksamhetens utsläpp och reningsverkens belastning och bidra till en mer strukturerad, effektiv och ändamålsenlig tillsyn.

Sammantaget bedöms förslagen kunna ligga till grund för fortsatt beredning. Ett ändamålsenligt, effektivt och rättssäkert genomförande förutsätter dock att de ovan identifierade frågorna beaktas, särskilt behovet av nationell tillsynsvägledning, tydligt angivna bedömningsgrunder samt konsekvenserna för den kommunala tillsynens långsiktiga förutsättningar. Dessa aspekter är avgörande för att regelverket ska kunna tillämpas likvärdigt och rättssäkert i hela landet.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Ulrika Bodenäs
Avdelningschef
kansli och juridik